

Ulan-Batorda Markaziy Osiyo davlatlari va Mo'g'uliston hamkorligiga bag'ishlangan xalqaro konferensiya bo'lib o'tdi

2024-yil 18-sentabrda Strategik va mintaqalararo tadqiqotlar instituti (SMTI) direktor o'rinbosari Baxtiyor Mustafayev boshchiligidagi delegatsiya Mo'g'uliston Xavfsizlik tadqiqotlari milliy instituti tomonidan Ulan-Batorda tashkil etilgan Markaziy Osiyo bo'yicha birinchi xalqaro "Blue Sky" forumida ishtirok etdi.

Forum Markaziy Osiyo va Mo'g'ulistonning yetakchi tahliliy markazlari ekspertlarini jamladi. Ishtirokchilar orasida Qozog'iston Falsafa, siyosatshunoslik va dinshunoslik instituti, Qirg'iz Respublikasi Prezidenti huzuridagi Milliy strategik tashabbuslar instituti va Tojikiston prezidenti huzuridagi Strategik tadqiqotlar markazi vakillari ham bor. Mo'g'ulistondan esa Strategik tadqiqotlar instituti va Fiskal barqarorlik kengashi mutaxassislari ishtirok etdi.

Forumning asosiy kun tartibi Markaziy Osiyo mamlakatlari va Mo'g'uliston o'rtasidagi siyosiy, iqtisodiy va madaniy-gumanitar sohalaridagi hamkorlikni rivojlantirish istiqbollarini muhokama qilishga qaratildi.

B. Mustafayev Markaziy Osiyo mamlakatlari va Mo'g'ulistonning iqlim muammolariga qarshi kurashishdagi o'zaro hamkorligi masalalari to'g'risidagi ma'ruzasi bilan ishtirok etdi.

Ekspert ta'kidlaganidek, bugungi kunda Markaziy Osiyo va Mo'g'uliston iqlim o'zgarishi sohasida bir biriga yaqin muammolarga duch kelmoqda. Shu munosabat bilan ularga ushbu yo'nalishdagi hamkorlik bo'yicha takliflar berildi.

Mutaxassisning fikricha, birinchi navbatda, suv resurslaridan oqilona foydalanish maqsadida suvni tejavchi texnologiyalarni joriy etish bo'yicha tajriba almashishni yo'lga qo'yish lozim.

O'zbekistonda 4 million gektardan ortiq sug'oriladigan yerlardan 1 million gektar maydonda suv tejavchi texnologiyalar joriy etilgan. Ishlab chiqilgan yondashuvlar natijasida 2 milliard kub metr suv tejaldi, bu O'zbekistondagi butun bir viloyatining yillik iste'moliga teng. Bu boradagi faol chora-tadbirlar tufayli bugungi kunda mamlakatimiz suv tejavchi texnologiyalarni joriy etish bo'yicha jahonda Isroil, AQSh, Rossiya Federatsiyasi, Ispaniya, Braziliya va Italiyadan keyin 7-o'rinni egallab turibdi.

Ikkinchidan, B. Mustafayevning fikricha, cho'llanishga qarshi kurashish bo'yicha Qo'shma ilmiy-tadqiqot dasturini ishlab chiqish zarur.

Umumiy maydoni qariyb 400 million gektar bo'lgan Markaziy Osiyoning beshta davlatida yerlarning 20 foizdan ortig'i degradatsiyaga uchragan. Markaziy Osiyoda cho'llanish mintaqa aholisining uchdan bir qismiga ta'sir ko'rsatmoqda. Markaziy Osiyo davlatlari bu muammoni mintaqaviy hamkorlik doirasida ham, xalqaro tashkilotlar platformalarida ham hal qilishga intilmoqda.

Shunday qilib, 2023 yilda Cho'llanish, yerlarning degradatsiyasi va qurg'oqchilik bo'yicha BMTning birinchi yig'ilishi Samarqandda bo'lib o'tdi, unda chang va qum bo'ronlari muammosi ko'tarildi. O'zbekiston Orol dengizi tubidagi cho'llanishga qarshi kurashda muvaffaqiyatli tajribaga ega. So'nggi yillarda qurigan dengiz tubida 1,7 million gektar maydonda saksovul va boshqa cho'l o'simliklari ekildi, yashil maydonlar maydoni 2 million gektarga ko'paytirildi.

Uchinchidan, institut direktori o'rinbosarining qayd etishicha, "yashil" texnologiyalarni rivojlantirish orqali qayta tiklanadigan energiya manbalarini rivojlantirish bo'yicha qo'shma hamkorlikni oshirish muhim ahamiyatga ega.

Mo'g'uliston va Markaziy Osiyo mamlakatlari yashil energiyani rivojlantirishda o'xshash maqsadlarga ega va quyosh va shamol energiyasi uchun ulkan salohiyat mavjud. Bundan tashqari, Markaziy Osiyo mintaqasida nodir yer metallarining katta zahiralari mavjud bo'lib, "yashil kun tartibi"ni faol qo'llab-quvvatlayotgan mamlakatlarda ularga bo'lgan talab muttasil ortib bormoqda.

Shu nuqtai nazardan, ekspert Norvegiya xalqaro munosabatlar instituti Energetika tadqiqotlari markazining tadqiqot ma'lumotlariga iqtibos keltirgan holda, Markaziy Osiyo kelajakda toza energiya texnologiyalari uchun mo'ljallangan muhim materiallarning yirik global yetkazib beruvchisiga aylanadi.

Ana shu omillarni hisobga olgan holda quyosh elektr stansiyalarini qurish va qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish uchun muhim komponentlar ishlab chiqarish bo'yicha hamkorlikni yo'lga qo'yish istiqbollari bor, deya xulosa qildi ekspert.

Forum yakunida Mo'g'uliston tomoni Markaziy Osiyo davlatlari bilan hamkorlikni yo'lga qo'yish va chuqurlashtirishdan manfaatdor ekanligini bildirdi. Ishonchni mustahkamlash va Ekspertlar, diplomatlar va akademik doiralar darajasida faol aloqalarni o'rnatish orqali barcha darajadagi o'zaro hamkorlikni kengaytirish zarurligi qayd etildi.

Xavfsizlik tadqiqotlari milliy instituti 2018-yilda tashkil etilgan bo'lib, Mo'g'uliston milliy xavfsizligiga ta'sir etuvchi global va mintaqaviy siyosiy va ijtimoiy-iqtisodiy tendensiyalar, an'anaviy va noan'anaviy chaqiriq va tahdidlarni o'rganadi.